

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

PEDAGOGICAL PROCESS: FOREIGN EXPERIENCE

УДК 378.091.013: 785.1

Наталія Овчаренко
ORCID iD 0000-0003-4874-1716

доктор педагогічних наук, доцент,
Державний вищий навчальний заклад
«Криворізький державний педагогічний університет»,
пр-т Гагаріна, 54, 50086 м. Кривий Ріг, Україна
shvager77@gmail.com

СУЧАСНА МУЗИЧНА ОСВІТА ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНИ

У статті обґрунтовано актуальність і значеннєвість вивчення зарубіжного досвіду у сфері музичної освіти. Здійснено аналіз системи музичної освіти Німеччини. Визначено, що професійна підготовка майбутніх фахівців-музикантів здійснюється у державних та державно-акредитованих закладах Німеччини: в університетах, консерваторіях та вищих школах музики. Виявлено особливості системи музичної освіти у Федеративній Республіці Німеччини.

Ключові слова: інтеграційний процес; зарубіжний досвід; музична освіта Німеччини; фахівці музичного мистецтва.

Вступ. В умовах цивілізаційної парадигми стало розвинуто сучасного суспільства, центром якої є людина, освіта, обмін культурними надбаннями, вивчення й інтеграція зарубіжного досвіду є необхідним для вдосконалення системи музичної освіти різних країн. Тому, виявлення основних тенденцій розвитку музичної освіти в європейських країнах сприяє розширенню освітніх і мистецьких зв'язків, модернізації процесу підготовки вітчизняних фахівців музичного мистецтва. До усталених систем мистецької освіти Європи, які заслуговують окремого розгляду, відноситься розвинена музична освіта в Федеративній Республіці Німеччини.

Аналіз наукових праць сучасних вітчизняних і зарубіжних вчених (Р. М. Баскаєва, В. Брайнїна, Х. Гембрїза, Н. В. Махїні, Р. Ноймана, А. Нор-та, Е. Рольфа, Д. Харгрївза та інших) показав, що в останній час значно активїзувались дослідження музичної освіти європейських країн. Однак, враховуючи необхідність інтенсїфікації процесу інтеграції вітчизняної освіти в європейський освітній простір, актуалїзується потреба в дослідженні особливостей музичної освіти різних країн, зокрема Німеччини, яка має давні освітні й мистецькі традиції і, одночасно, враховує сучасні

їнноваційні спрямування в сфері музичного мистецтва й освіти.

Мета статті – виявити особливості системи музичної освіти Федеративної Республіки Німеччини.

До основних завдань віднесено: обґрунтування інтеграційного спрямування сучасної європейської музичної освіти; визначення особливостей та напрямів розвитку музичної освіти Німеччини.

Інтеграційне спрямування європейської музичної освіти. Глобалїзаційно-їнтеграційні процеси в економіці, політиці спричинили реформування в соціально-культурній сфері, наразі в освіті багатьох країн світу і спрямували її на формування професійної компетентності, інформаційної культури, мобільності фахівців різних сфер і галузей.

Для здійснення горизонтальної інтеграції у сфері мистецтва, мистецької освіти, наразі музичної, в Європі створено Європейську Асоціацію Консерваторій та Європейську Лігу Інститутів Мистецтв, які тісно співпрацюють з ERASMUS Thematic Networks та іншими європейськими проектами в рамках програм SOCRATES та ERASMUS MUNDUS. Спільними зусиллями розроблено основні напрямки впровадження результатів Болонського процесу в мистецькій і

мистецько-педагогічній освіті. Виступаючи експертами, Європейська Асоціація Консерваторій та Європейська Ліга Інститутів Мистецтв нині мають можливість діяти у якості європейських консультативних органів з проблем вищої освіти в сфері мистецтва та мистецької педагогіки, пропонуючи послуги з професійного консультування для вищих навчальних закладів з таких питань (Агейкіна-Старченко Т. В., 2010, с. 80): забезпечення гарантій якості навчання; створення докторських програм та досліджень; професійний розвиток практики; зовнішні виміри Болонського процесу; перехід на нову структуру кваліфікацій.

Ще у травні 2007 року Європейською Асоціацією Консерваторій та Європейською Лігою Інститутів була прийнята резолюція-звернення до міністрів освіти країн-учасників Болонського процесу. Окреслюючи успішність результатів руху до єдиного простору вищої освіти, учасники конференції визнали необхідним дотримання всіх трьох рівнів мистецької освіти та вирішити проблему введення другого і третього рівня освіти у вищих навчальних закладах тих країн, де вони ще не впроваджені. Висновками резолюції було: художній розвиток та дослідження у художній сфері та музичному мистецтві повинні відповідати рівню досліджень в інших галузях; рекомендація опанувати прикладами кращої професійної практики за результатами вивчення досвіду всієї Європи та підготовки студентів із врахуванням специфіки робочих місць; введення експериментальної програми «відслідковування» професійного розвитку студентів, структури картографії останніх тенденцій і нових рідких компетентностей та творчих професій, що швидко розвиваються; визнання необхідності інвестицій у сучасну освіту в сфері мистецтв та музики (Агейкіна-Старченко Т. В., 2010, с. 80).

У європейському освітньому просторі у другому десятилітті XXI століття сформувалася корпорація вищих навчальних закладів, у яких проходить професійна підготовка молоді в сфері мистецтва і музики, у Європі їх налічується близько 600. Більшість європейських вузів, у яких студенти навчаються музичному мистецтву, мають можливість надати професійну підготовку до музичної і музично-педагогічної діяльності. У здобутті такої професійної підготовки важливим є звернення до традиції у навчанні музикантів-виконавців та музикантів-педагогів. Європейські педагогічні музичні школи мають значний досвід щодо професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері музичного мистецтва і педагогіки.

Особливості музичної освіти Німеччини. Федеративна Республіка Німеччина одна з перших країн, яка підписала Болонську декларацію про створення єдиного загальноєвропейського освітнього простору в 1999 р.

У сучасній вищій освіті Німеччини існують дві структури навчання: дворівнева система бакалавр –

магістр та традиційна з отриманням диплома спеціаліста. Бакалавр (Bachelor) – перший диплом, який дає право на професійну діяльність. Тривалість навчання складає 3–4 роки, в залежності від навчального закладу. Щоб отримати ступінь бакалавра необхідно набрати відповідно до навчального плану 180–240 кредитів. Бакалавріат дає базові знання за фахом та методичні навички. Магістр (Master) – другий диплом після 1–2 років навчання, щоб його отримати необхідно набрати 60–120 кредитних одиниць. Магістратура пропонує глибоку спеціалізацію та орієнтує на наукову роботу. Диплом спеціаліста за традиційною формою навчання завершується дипломною роботою та письмовими й усними іспитами. Аспірантура (Promotion) – розглядається в Німеччині як третій ступінь Болонського процесу. Навчання в аспірантурі триває 2–4 роки і закінчується написанням та захистом дисертації з присвоєнням наукового ступеню – кандидата наук (Doktor) (DAAD, 2017).

Процесу професійної підготовки вчителів у Німеччині притаманна визначена специфіка, як (Махиня Н. В., 2006, с. 46): освіта визначається одним із пріоритетних напрямів державної політики країн Євросоюзу; педагогічна освіта в сучасних умовах враховує нові суспільні реалії, пов'язані з розвитком глобалізації, розширенням діалогу культур, використанням комп'ютерних технологій; у країні існує необхідність посилення зв'язків між закладами педагогічної освіти упродовж життя (підготовка у ВНЗ, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів).

В університетській педагогічній освіті країни впроваджуються інновації, які реалізують євроінтеграційні резолюції (Махиня Н. В., 2006, с. 46): встановлення змістової і структурної єдності в педагогічній освіті (реінтеграція референдаріату в університетський курс освіти, залучення регіональних інститутів, що керують проходженням навчальної практики, до структури ВНЗ, організація дослідницьких лабораторій тощо); поступове налагодження зв'язків «теорія-практика», залучаючи до участі в проектах, навчання в школах, лабораторіях; педагогічна сенсibilізація і розвиток соціальної активності студентів, яких необхідно ознайомити з різноманітними педагогічними парадигмами та їх практичним застосуванням під час конкретних педагогічних дій; надання можливості становлення особистості та заохочення розвитку власної педагогічної концепції; педагогічна саморефлексія і теоретичне обґрунтування діяльності; демократизація навчального процесу та її апробація у повсякденній практиці; розвиток креативності, здатності до інновацій; висвітлення міжнародних аспектів і європеїзація освіти: академічні обміни, вивчення окремих курсів у інших країнах, пошук вакансій у школах всієї Європи; взаємне визнання систем педагогічної освіти для визначення спільних елементів у на-

вчальних планах і узгодження міжнародних програм.

Такі освітні тенденції спостерігаються і в системі загальної й музичної освіти Німеччини, якою керує на загальнонаціональному рівні федеральна влада, що виробляє загальні вказівки, характер яких визначає постійно діюча Рада Міністерства культури (Kulturministerkonferenz – КМК). Однак, на практиці професійна підготовка музикантів і вчителів музики та шкільна музична освіта проходить під контролем конкретних 16 федеративних земель. Для всіх земель характерним є наявність музичної освіти в державній школі, що розглядається як обов'язкова частина сучасної загальної освіти (Гембриз Х., 2009, с. 142). Велике значення для сфери музичної культури Німеччині має Музична Рада (Deutscher Musikrat), яка являє інтереси більше восьми мільйонів професійних музикантів та любителів. Така Рада забезпечує інформацією з питань освітньої, культурної, соціальної та правової політики, а також, підтримує молодих музикантів через фінансування різних заходів: конкурсів; вокальних, оркестрових, хорових, камерно-інструментальних проєктів; вокальних та інструментальних майстер класів та інших. Музична Рада передає інформацію щодо музичної освіти та культури міжнародного чи загальнонаціонального значення Німеччині Музичному Інформаційному центру, який доносить інформацію до управлінських, навчальних закладів (Гембриз Х., 2009, с. 143).

Музичному мистецтву в Німеччині приділяють багато уваги, що є історично зумовленою передумовою професійної підготовки вчителів музики. Починаючи з 3–5 років, з дитячого садка, музичної школи (за бажанням) чи підготовчих класів діти навчаються музиці у поєднанні з танком, рухами, зображальним мистецтвом. Продовжується досягнення музичного мистецтва в початковій школі – один-два уроки на тиждень. Один урок музики є обов'язковим, другий – може бути за вибором учня (Rohlf s R., Jacoby A., Rohlf s E., 2000, с. 7). Зміст музичного навчання впливає на інтереси дітей у сфері культури й музики уповодж усього їхнього життя У країні існує проблема: початкова школа забезпечена дипломованими вчителями музики тільки на 10% (Брайнін В., 2007).

У гімназіях та загальноосвітніх школах базовий музичний курс складає – 2–3 години на тиждень, а факультативний, який можуть обирати учні за бажанням – 5–6 годин (Rohlf s R., Jacoby A., Rohlf s E., 2000, с. 8). Загальноосвітні школи визначають урок музики як введення в культуру без спеціалізацій (Kultuerschließender Musikunterricht), на яких вчитель музики вчить розуміти музичну культуру, нотний запис, елементарну теорію музики. У практичній роботі використовуються навчальні плани, що є за сутністю репертуарними планами (Брайнін В., 2007). Близько 250 німецьких середніх шкіл

пропонують безкоштовне навчання співу чи грі на музичному інструменті в контексті інтенсивного курсу занять музики.

У Німеччині існують Musikgymnasien (музичні гімназії) з поглибленим вивченням музики, які співпрацюють з вищими музичними закладами: Konservatorium (консерваторією) та Musikhochschule (вищою музичною школою). Підвищення власної загальної музичної освіти можливо здійснити у спеціальних музичних школах та народних університетах (Volkshochschule), які пропонують широкий вибір теоретичних предметів (загальна музична підготовка і розуміння музики, цикл лекцій до оперного сезону тощо) та музикування у хорах, ансамблях, оркестрах. Для Німеччини характерним є наявність значної кількості любительських колективів, участь в яких позитивно впливає на музичний розвиток підростаючого покоління (Гембриз Х., 2009, с. 143). У цілому, загальна музична освіта та культура суспільства Німеччини знаходиться на високому рівні, що є основою для високого рівня професійної освіти музикантів.

Аналізуючи музичну освіту та музичну культуру Німеччини, Хайнер Гембріс акцентує увагу на тому, що професійна підготовка музикантів, у тім числі і педагогів, проходить у державних та державно-акредитованих закладах (Гембриз Х., 2009, с. 142-143). Професійні виконавці та педагоги отримують освіту в університетах, консерваторіях та вищих школах музики. Нині в Німеччині здійснюється професійна підготовка майбутніх фахівців у 65 університетах та педагогічних училищах, 11 консерваторіях, 23 вищих музичних школах, 13 академіях церковної музики (Rohlf s R., Jacoby A., Rohlf s E., 2000, с. 9).

У дослідженні В. Б. Брайніна та Р. Ноймана щодо музичної освіти Німеччини в руслі Болонського процесу, пропонується уточнення основних термінів у сфері німецької музичної педагогіки, невірне трактування яких може негативно впливати на дослідження питань мистецької професійної підготовки вчителя в Германії (Брайнін В., Нойман Р., 2007). Так, наприклад, автори визначають «музичну педагогіку» як родове поняття для всього, що пов'язано з музичним посередництвом (Musikvermittlung), тобто, з передачею музичних знань та досвіду. Музична педагогіка розглядається німецькими вченими не тільки як теорія того, що вивчається (Didaktik) і того як викладається (Methodik), а і як теорія розвитку музичного життя. Музична педагогіка включає в себе музикознавство, соціологію, психологію, музичну соціологію, філософію, естетику і педагогіку. Обов'язково проходить навчання студентів артистичним умінням та навичкам (Баскаев Р. М., 2008). Особлива увага в Німеччині приділяється формуванню креативності майбутніх фахівців-музикантів, без якої, за думками сучасних вчених, неможливе утворення нових ідей та понять, або утворення нових взаємозв'язків між вже існуючими ідеями та поняттями (Toivainen P., 2008).

Важливим, на наш погляд, є узагальнення авторами німецької моделі підготовки вчителя музики, яка включає чотири складові: виконавську освіту, музично-теоретичну освіту, історичну освіту та музично-педагогічну освіту. Таку модель створив Лео Кестенберг у 20-х роках ХХ століття, і з того часу науково-художня освіта, яку отримує вчитель музики, почала прирівнюватися до освіти вчителя гімназії (раніше статус вчителя музики був нижчим) (Брайнін В. Б., Нойман Р., 2007).

У сучасній Німеччині проходять інтегративні зміни у структурі музично-педагогічної освіти згідно європейської системи. До теперішнього часу існувала підготовка вчителя музики з орієнтацією на визначений тип школи (Овчаренко Н. А., 2014, с. 227):

- вчитель музики для початкової (Grundschule, 1–4 класи) та основної школи (Hauptschule, 5–9 класи), який навчався у педагогічній вищій школі (музика у вищих закладах вивчається шість семестрів);
- вчитель для спеціальної школи (Sonderschule, школа для інвалідів);
- вчитель для реальної школи (Realschule, 5–10 класи; школа, у якій освіта нижча ніж у гімназії);
- вчитель гімназії (5–12 класи).

Нині, у країні введена професійна музично-педагогічна освіта не пов'язана з тим чи іншим типом школи. В університетах, консерваторіях та вищих школах музики об'єм предметів лишився приблизно таким, яким був раніше. Ступенева програма для фахівців музичного мистецтва була введена в 1999 р., а музично-педагогічні факультети університетів отримали назву «музичне посередництво». Абітурієнти у вищі музичні та музично-педагогічні заклади обирають одну із чотирьох спеціальностей (Овчаренко Н. А., 2014, с. 227):

- «шкільна музика», для якої характерним є підвищені вимоги до «музичного посередництва» у культурі, теорії, історії музики; вимоги до виконавської майстерності, що відповідають умовам викладання у школі;
- «музичне виховання» – підвищені вимоги до вокальної та інструментальної виконавської практики, вокальної та інструментальної педагогіки і методики викладання історії музики;
- «артистична» освіта (виконавська) – особливі вимоги на рівні сольної концертної діяльності;
- «музикознавство» – підвищені вимоги до вміння редагувати книги та до рівня сформованості дослідницьких умінь: аналізу, узагальнення, музичної критики.

В університетах студенти можуть обрати для навчання визначену музичну спеціальність як основну, а можуть, і в поєднанні з іншими дисциплінами: артистичними, музикологією, теорією та методикою музичного виховання. Бакалавріат, як і в інших європейських країнах дає базову освіту майбутньому фахівцю музичного мистецт-

ва. Професіоналізація починається у підготовці магістра, якою передбачено подальший розвиток отриманих знань та опанування новими специфічно-педагогічними вміннями. У процесі професійної підготовки до музичної й музично-педагогічної діяльності, студенти вивчають такі обов'язкові предмети, як: музичний інструмент (основний і додатковий), шкільний практикум гри (підбір по слуху, читання з листа), імпровізація (Генерал-бас), читання партитур, спів, хор, джазовий хор, класичний камерний ансамбль або участь у джаз-, рок- чи поп-групі, теорія музики, розвиток слуху, аналіз музичних форм, музикознавство (знання історії музики, написання критичних статей, підготовка виставки, конференції, організація соціологічних досліджень щодо функціонування та сприймання музики), музична педагогіка (Брайнін В., Нойман Р., 2007). У освітньому процесі акцент робиться на опануванні студентами музичним інструментом, що є улюбленим видом музикування у Німеччині.

Після отримання ступеню магістра випускники проходять півтора року «рефендаріат», тобто, практику, під керівництвом назначеного досвідченого педагога та отримують фінансову допомогу від держави. Практиканти працюють десять годин на тиждень і їх праця перевіряється чотири рази на рік. Заслугує уваги, позитивний досвід щодо отримання молодим фахівцем теоретичних знань з методики ведення дисципліни, яку викладає уподовж всієї практики.

У вищих музичних закладах Німеччини, метою яких є підготовка кваліфікованих виконавців – солістів, музикантів оркестру, хору; можна здобути і музично-педагогічну освіту зі спеціалізацією (вокал, інструмент) та вчителів музики для загальноосвітньої школи, серед найвідоміших із них, є: Берлінська вища музична школа, Берлінська вища школа музики імені Ейслера, Веймарська Вища школа музики, Ганноверська Вища школа музики і театру, Дрезденська вища школа музики і театру, Карла Марії фон Вебера, Кьольнська вища школа музики, Консерваторія імені Ріхарда Штрауса, Лейпцигський університет музики і театру імені Фелікса Мендельсона Бартольдї, Мюнхенська вища школа музики і театру, Нова Академія музики та інші (усього – 18 музичних закладів). Для виявлення особливостей професійної підготовки майбутнього фахівця-музиканта в Німеччині, можливо, для прикладу, розглянути організацію навчального процесу в Мюнхенській вищій школі музики і театру (Hochschule für Musik und Theater München) й Лейпцизькому університеті музики та театру імені Фелікса Мендельсона Бартольдї.

Так, університет музики і театру Мюнхена був заснований у 1846 році як приватний інститут. За період від моменту створення до нинішнього часу, декілька раз було змінено назву університету: Королівська Баварська школа, Королівська академія музики, Державна академія музики, а з 1998

року заклад має сучасну назву. Університет пропонує дворівневу систему підготовки фахівця: бакалавр музики і бакалавр мистецтва; магістр музики та магістр мистецтва, – професійну підготовку можливо отримати за виконавським та педагогічним профілями. Навчання у бакалавріаті проходить вісім семестрів, по закінченні якого студенти здобувають ступінь бакалавра. У порівнянні з навчанням у вищих мистецьких закладах США, здобуття освіти в університеті музики і театру Мюнхена коштує дешевше. Магістерські програми (камерне та оперне мистецтво) є завершальними у професійній підготовці фахівців. Магістерські програми розраховані на чотири семестри, у результаті засвоєння яких студенти отримують сертифікат «майстер». У процесі навчання в магістратурі майбутні фахівці поглиблюють свої професійні знання та вміння, навчаючись у досвідчених викладачів. Усі предмети за програмою вивчаються два семестри, але можуть бути і подовжені за проханням студента (Вища школа музики і театру в Мюнхені, 2017 [Електронний ресурс]).

Університет музики та театру імені Фелікса Мендельсона Бартольдї (Лейпциг) є першим музичним навчальним закладом Німеччини. У ньому навчається близько 900 студентів і він є одним із найбільших вищих навчальних мистецьких закладів країни. Університет пропонує широке коло спеціальностей, серед яких: артистична музична і музично-педагогічна підготовка. Студенти, які навчаються музичному виконавству, у процесі здобуття базової освіти мають півтори тижневих години зі спеціальності. Музична підготовка, яка є однією з основних програм в університеті, має давні традиції. Студенти можуть обирати одне з двох спрямувань: диплом артиста-виконавця або диплом педагога (Лейпцизький університет музики та театру імені Фелікса Мендельсона Бартольдї, 2017 [Електронний ресурс]).

Зміст навчання приваблює студентів-музикантів професійно важливими, додатковими й інноваційними предметами, практично орієнтованими курсами, як: сучасні музичні стилі, музична семіотика, пластика та сценічні танці, репетиційна підготовка, інтерпретація лідер (німецької пісні), іноземна мова та тренування вимови, драматичний клас. Кожного року при університеті відбувається три оперні постановки, презентації ораторій, камерні концерти, на яких сту-

денти мають можливість виступати перед публікою як у самому навчальному закладі, у Лейпцигу, так і за його межами, крім того, екзамени зі спеціальності відкриті для широкої публіки. Загальним для професійної підготовки майбутніх фахівців усіх факультетів університету є те, що перші два семестри вони опановують основи методології навчання. Навчальний план, крім обов'язкових предметів за спеціальністю, включає й інші академічні дисципліни, які розкривають теоретичні й практичні аспекти музики, майстерність виконання. Університет пропонує різні форми позанавчального підвищення кваліфікації (наприклад, майстер-класи) (Лейпцизький університет музики та театру імені Фелікса Мендельсона Бартольдї, 2017 [Електронний ресурс]). У подальшому, докторанти можуть захищати дисертації з музикології, музичної освіти, драматургії.

Висновки. Таким чином, аналітичний огляд сучасної музичної освіти Німеччини, дає змогу визначити її особливості, наразі: музична і музично-педагогічна освіта є сталою системою і має історично перевірені часом традиції; існує необхідність у посиленні зв'язків між закладами музичної освіти уподовж життя; професійна підготовка майбутніх фахівців-музикантів (виконавців та педагогів) проходить у державних та державно-акредитованих закладах Німеччини: в університетах, консерваторіях та вищих школах музики країни; система музичної освіти країни включає підготовку фахівця музичного мистецтва за двома рівнями освіти інноваційної (бакалавр і магістр музики чи мистецтва) або традиційної (отримання диплома спеціаліста за спеціальностями); аспірантура розглядається у Німеччині як третій ступінь, згідно Болонського процесу, чи другий, згідно традиційної системи навчання, що закінчується написанням та захистом дисертації з присвоєнням наукового ступеню – кандидата наук; зміст підготовки фахівців музичного мистецтва обов'язково включає інноваційну складову, яка сприяє задоволенню професійних потреб сучасного студента Німеччини.

Мистецький дискурс проблеми інтеграції зарубіжного досвіду мають доповнити науково-методичні розвідки, у яких репрезентовано сучасні тенденції розвитку музичної освіти в інших зарубіжних країнах, які ми будемо розглядати в подальших дослідженнях.

Література

1. Баскаев Р. М. О некоторых моделях профессиональной подготовки в разных странах [Электронный ресурс] / Р. М. Баскаев // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов, 2008. – Режим доступа: <http://jurnal.org/articles/2008/ped9.html>
2. Брайнин В. Б. Музыкально-педагогическое образование в Германии и Болонский процесс [Электронный ресурс] / В. Брайнин, Р. Нойман // Музыка в школе. – М., 2007. – №3. – С. 11-16. – Режим доступа: http://www.brainin.org/Method/Bologna_and_German.
3. Вища школа музики і театру в Мюнхені: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://website.musikhochschule-muenchen.de/de/index.php?option=com_content&task=view&id=1283&Itemid=922/

4. Гембриз Х. Федеративная республика Германия / Х. Гембриз // Как учат музыке за рубежом / Сост., авт. предисл. Д. Дж.Харгривз, А. К. Норт. – М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2009. – С. 142-154. – (Серия «Мастер-класс»).
5. Лейпцизький університет музики та театру імені Фелікса Мендельсона Бартольді: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hmt-leipzig.de/index.php?dep98/>
6. Махиня Н. В. Система підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у Німеччині / Н. В. Махиня // Вища школа України: проблеми модернізації навчально-виховного процесу: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. – Черкаси: ЧНУ, 2006. – С. 46-47.
7. Овчаренко Н. А. Професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності: теорія та методологія : монографія / Н. А. Овчаренко. – Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2014. – 400 с.
8. Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.daad.de/>
9. Rohlfs E. Musicalische Bildung und Ausbildung / R. Rohlfs, A. Jacoby, E. Rohlfs (eds) // Musik-Almanach 1999 / 2000: Daten und Fakten zum Musikleben in Deutschland. – Kassel: Barenreiter. – S. 3-21.
10. Toiviainen P. Review of Musical creativity: Multidisciplinary research in theory and practice / P. Toiviainen // Music Perception: An Interdisciplinary Journal, 25(3), 2008. – pp. 257-260, DOI:10.1525/mp.2008.25.3.257.

References

1. Baskaev R. M. (2008). O nekotoryh modelyah professional'noj podgotovki v raznyh stranah [About some models of professional training in different countries]. Zhurnal nauchnyh publikacij aspirantov i doktorantov. Available at: <http://jurnal.org/articles/2008/ped9.html> (rus).
2. Brajnin V. B. (2007). Muzykal'no-pedagogicheskoe obrazovanie v Germanii i Bolonskij process [Musical pedagogical education in Germany and Bolon's process]. Muzyka v shkole. M., (3). Available at: http://www.brainin.org/Method/Bologna_and_Germap (rus).
3. Vyshcha shkola muzyky i teatru v Miunkheni [Hight school of music and theatre in Munchen]: official syte. Available at: http://website.musikhochschule-muenchen.de/de/index.php?option=com_content&task=view&id=1283&Itemid=922/ (ukr).
4. Gembriz H. (2009). Federativnaya respublika Germaniya [Federal republic of Germany]. M.: Izdatel'skij dom «Klassika-NKHИ», 142-154 (rus).
5. Leiptyszkuy universytet muzyky ta teatru imeni Feliksa Mendelzona Bartoldi [Leipzig's university of music and theatre by Felix Mendelson Bertold]: official syte. Available at: <http://www.hmt-leipzig.de/index.php?dep98/> (ukr).
6. Makhynia N. V. (2006). Systema pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh kadriv u Nimechchyni [System of increasing of qualification of pedagogical cadres in Germany]. Cherkasy: ChNU, 2006. 46-47 (ukr).
7. Ovcharenko N. A. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti: teoriia ta metodolohiia : monohrafiia [Professional training of future teachers in musical art to vocal pedagogical activities:theory and methodology]. Kryvyi Rih: Vyd. R. A. Kozlov, 2014, 400 (ukr).
8. Nimetska sluzhba akademichnykh obminiv [German service of academical changes]. Available at: <http://www.daad.de/> (ukr).
9. Rohlfs E. (2000). Musicalische Bildung und Ausbildung [Musical Science and Education]. Kassel: Barenreiter, 3-21 (eng).
10. Toiviainen P. (2008). Review of Musical creativity: Multidisciplinary research in theory and practice. An Interdisciplinary Journal, 25(3). 257-260, DOI:10.1525/mp. 08.25.3.257 (eng).

СОВРЕМЕННОЕ МУЗЫКАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ ФЕДЕРАТИВНОЙ РЕСПУБЛИКИ ГЕРМАНИИ

Овчаренко Наталия, доктор педагогических наук, доцент, Криворожский государственный педагогический университет, пр-т Гагарина 54, 50086 г. Кривой Рог, Украина, shvager77@gmail.com

В статье обоснованы актуальность и важность изучения зарубежного опыта в сфере музыкального образования. Проанализирована система современного музыкального образования Германии. Определено, что профессиональная подготовка будущих специалистов-музыкантов проходит в государственных и государством аккредитованных учреждениях Германии: в университетах, консерваториях и высших школах музыки. Выявлены особенности системы музыкального образования Федеративной Республики Германии.

Ключевые слова: интеграционный процесс; зарубежный опыт; музыкальное образование Германии; специалисты музыкального искусства.

MODERN MUSICAL EDUCATION OF FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY

Ovcharenko Natalia, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kryvyi Rih State Pedagogical University, 54 Gagarina Str., 50086 Kryvyi Rih, Ukraine, shvager77@gmail.com

This article is based on actuality and importance of learning foreign experience in sphere of musical education. For constant systems of art education of Europe, that devote individual view, such as developed musical education in Federal Republic of Germany. That's why for main tasks of exploration refer basement of international direction of modern European musical education, definition of peculiarities and directions of development in musical education of Germany. For determination of peculiarities in professional training of future professional musician in Germany was looked through organization of educational process in Munchen's high school of music and theatre and Leipzig's university of music and theatre by Felix Mendelssohn Berthold. Analytic viewing of modern education in Germany, gives an opportunity to determine its peculiarities, such as musical and musical pedagogical education, that represent constant system and have historically checking out traditions with the time, new social conditions, that connects with the development of globalization, spreading of dialogues in culture of folks in the world, using innovational technologies are counted in modern musical education of country, there are necessity in reinforcing of connections between schools of musical education during the life, professional training of future professionals musicians (performers and teachers) that represent in state and state accreditation educational institution of Germany such as universities, conservatories and high schools of music in country, system of musical education in country, that includes the training of musical professionals for two innovational (bachelor for 3-4 years and master for 1-2 years) or traditional educational (diplomas of specialist for specialties) levels, German's postgraduate course is a third level in Bologna process in 2-4 years or second, due to traditional system of education that finished with writing and of dissertation defending and devoting of science level-candidate of science, content of training of future professionals in musical art necessary includes innovational component, that helps satisfaction in professional needs of modern student of Germany.

Keywords: foreign experience; integration process; musical education of Germany; professionals of musical art.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2017

Прийнято до друку 25.05.2017

УДК 373.5-044.227:5](100+477)

Наталія Лакоза

ORCID iD 0000-0002-8741-5967

кандидат педагогічних наук,
науковий співробітник відділу створення
навчально-тематичних систем знань,
НЦ «МАН України»,
вул. Мельникова, 63, 04050 м. Київ, Україна,
26-04@i.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

У статті розглядається становлення профільного навчання природничого напрямку в системі довузівської підготовки України. Проаналізовано різні підходи щодо складання навчальних планів профільних дисциплін; особливості організації профільного навчання учнів у школах України та країн зарубіжжя. Для профільного навчання останніх характерним є інтегрований підхід до викладання дисциплін, а також залучення учнів до науково-дослідницької діяльності на базі університетів.

Аналіз функціонування старшої школи країн Європи, Америки та Японії дає змогу акцентувати увагу на позитивних національних особливостях та виокремити загальні принципи розвитку довузівської підготовки обдарованої молоді.

Ключові слова: довузівська підготовка; медико-біологічна освіта; обдарована молодь; профільне навчання.

Вступ. Процеси інтеграції, глобалізації та інформатизації суспільства визначили нові пріоритети розвитку освітньої галузі в Україні.

Вихідні положення модернізації освіти щодо підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів до майбутньої професійної діяльності